

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף ע

למדנו במשנה לעיל ששנים לא נוטלים רשות (= לא מועיל שאחרים מבטלים להם את רשותם, שאף לאחר הביטול החצר שייכת לשניהם והם אוסרים זה על זה): החידוש הוא שאף שאמרו בני החצר המבטלים לאחד מהשנים שלא עירבו שיקנה את רשותם על מנת להקנות לחברו, ואח"כ הוא יבטל את רשותו לחברו, בכל זאת זה לא מועיל, כיון שלאחר שביטלו בני החצר עדיין לא הותרה ההוצאה לשנים הנוותרים, ונמצא שלא זכו לגמרי במה שביטלו להם בני החצר, ולכן אין האחד יכול להקנות לחברו את מה שלא קנה.

חמשה שנמצאים בחצר אחת ושכח אחד מהם ולא עירב, לדעת רבה צריך לבטל את רשותו לכל אחד ואחד.

אביי מקשה על רבה מבריייתא: אחד שלא עירב עם שאר בני החצר, יכול לבטל רשותו לאחד מבני החצר שעירב. שנים שעירבו, יכולים לבטל רשותם לאחד שלא עירב. שנים שלא עירבו, יכולים לבטל את רשותם לשנים שעירבו או לאחד שלא עירב. אבל אחד שעירב עם אחר לא יכול לבטל רשותו לאחד שלא עירב, כיון שחברו שעירב אוסר עליו. וכן שנים שלא עירבו לא יכולים לבטל רשותם לשנים שלא עירבו (= שהרי למדנו לעיל ששנים לא נוטלים רשות).

ומדברי הרישא - אחד שלא עירב עם שאר בני החצר **יכול לבטל רשותו לאחד מבני החצר שעירב** - מוכח שלא צריך לבטל לכל אחד ואחד! ולא כדברי רבה. רבה יתרץ שמדובר שאותו אדם שהשני עירב איתו מת, ונמצא שזה שלא עירב צריך לבטל רשותו רק לאחד שנותר. (רש"י מבאר שמדובר בשיירא שחנתה בבקעה והקיפוח בחצר, וזה שמת אין ליורשיו חלק בחצר, שאם מדובר בחצר ממש הרי היורשים זוכים ברשותו ואוסרים).

הגמרא מבארת את הבריייתא הנ"ל לשיטת רבה ואביי, ואת החידושים העולים מכך.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

יורש מהו שיבטל רשות: אדם שלא עירב בערב שבת עם שכניו, ומת בשבת. האם בנו שירש אותו יכול לבטל את רשותו לשאר הדיירים? צדדי הספק: האם דווקא מי שיכל מאתמול לערב (דהיינו האב) יכול בשבת לבטל, אבל מי שלא יכל לערב מאתמול (הבן) - שאז עדיין זה לא היה שייך לו) לא. או שהבן נחשב ל"כרעיה דאבוה" כלומר כרגלו של אביו והמשכו של אביו, וממילא הוא יכול לבטל.

עירב דרך הפתח: שתי חצרות סמוכות שיש פתח או חלון ביניהם, ועירבו ביניהם בער"ש, ובשבת נפלה מפולת ונסתם הפתח או החלון – מותרים לטלטל ביניהם על ידי זריקה או דרך חורים שבכותל שביניהם. מכיון שהותר העירוב בערב שבת 'כל שהותר למקצת שבת הותר לכל השבת'.

מבוי שניטלו קורותיו או לחייו: דבר זה קרה בשבת, ונמצא חסרה לו מחיצה אחת בשביל להתירו (שהלחי או הקורה משמשים כמחיצה לפתחו) בכל אופן מותר לטלטל בו וכנ"ל. (כאן החידוש שאפילו שחסר לו מחיצות, ואילו בחצרות שנסתם הפתח ביניהם אין קלקול במחיצות).

שני בתים בשני צידי ה"ר והקיפום נכרים בשבת: משני הצדדים לרוחב הרחוב, כך שבשבת יש לשטח שביניהם ארבע מחיצות – אסור להם לטלטל שם. מכיון שלא היו יכולים לערב ביניהם מער"ש - 'כל שנאסר למקצת שבת נאסר לכל השבת'. (אמנם בבית פרטי שהוקף מחיצות בשבת מותר לטלטל. מכיון שעכשיו יש לו מחיצות, ולא היה אסור לו לטלטל בשטח הזה בער"ש בגלל רשות אחרת שאוסרת עליו).

מת נכרי בשבת: בחצר שדרים בה שני ישראלים והגוי, כאשר מת הגוי אינם יכולים לבטל את רשותם זה לזה. מכיון שבער"ש לא יכלו לערב עם הגוי והיה אסור להם בתחילת שבת וכנ"ל. (והחידוש בזה אע"פ שהיו יכולים לשכור מהגוי את רשותו בער"ש, בכל אופן מכיון שלא עשו זאת אסורים לבטל).

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

חוץ ממבטל רשות: שהוא נאסר למקצת שבת ובכל אופן יכול לבטל את רשותו בשבת.

אחד מבני חצר שמת: אחד מבני חצר שמת והוריש את ביתו ל"אחד מן השוק" כלומר לאדם שאינו גר בחצר. אם הוא מת מבעוד יום - כיון שהירש ירש את הבית בער"ש ולא עשה עירוב עם בני החצר, הרי הוא אוסר עליהם. אבל אם הוא מת בשבת - כיון שהותר העירוב למקצת שבת הותר לכל השבת.

אחד מן השוק שמת: אחד מן השוק שהיתה לו דירה בחצר ואינו גר בה, וממילא לא עשה עירוב עם בני החצר בער"ש. ומת האיש ההוא, והוריש את ביתו לאחד מבני החצר. כאן זה הפוך. שאם מת מער"ש - הרי ירש אותו בן החצר בער"ש, וממילא כשעשה עירוב עם בני החצר נכלל בזה גם ביתו של הנפטר. אבל אם מת בשבת - אוסר הוא על כל החצר לטלטל, מכיון שיש כאן בית שלא השתתף בעירוב.